

СЕКЦІЯ 8 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Ландарь А.В.,
здобувачка бакалаврського рівня освіти
Науковий керівник – **Волощук Л.О.**,
д-р екон. наук, професор
Національний університет «Одеська політехніка»
м. Одеса

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СКОРОЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У МИРНИЙ ТА ВОЄННИЙ ПЕРІОД

В умовах воєнного стану освіта зазнає потужних трансформацій, які так чи інакше впливають на навчальний процес. Повномасштабне вторгнення в лютому 2022 року стало безпрецедентним викликом для всієї української освітньої системи, жорстоко перервавши її мирну динаміку. Аналіз даної динаміки – від мирного періоду, в якому перед освітою також поставали виклики у вигляді пандемії «COVID-19», до воєнного стану, який було запроваджено у лютому 2022 році, внаслідок чого держава зіткнулась з масовим переходом на онлайн навчання та широкою міграцією - набуває критичної важливості. Аналіз дозволить не лише оцінити масштаби втрат і порушень, але додатково буде гарним інструментом у допомозі відбудови та модернізації освітнього процесу.

На сайті Державної служби статистики України ми можемо переглянути офіційну інформацію що до кількості навчальних закладів загальної середньої освіти за період 2019-2025-х років, кількість учнів у закладах загальної середньої освіти, відповідно на сайті є статистичні дані що до закладів вищої освіти. Отже, метою даної роботи є дослідження та аналіз освітнього процесу у певних аспектах.

Статистика кількості навчальних закладів загальної середньої освіти на період від 2019-2025 року наведено в таблиці 1.

Проаналізувавши дані Державної служби статистики України, щодо кількості навчальних закладів загальної середньої освіти у період з 2019-2025 рік, можна зазначити, що за весь п'ятирічний період спостерігається тенденція скорочення шкіл з 15 194 до 12 291, тобто на 2903 або на 19,1% в загальному. Найкритичнішим періодом виявився 2019-2022, де кількість шкіл скоротилась на 1 203 од. що дорівнюватиме -7,92%. Це пов'язане насамперед з пандемією «COVID-19» та початком повномасштабного вторгнення. У період 2022-2023 року динаміка скорочення залишається

високою, а це -7,26%, це і відображає вплив воєнних дій на освітню інфраструктуру. Значне уповільнення темпів скорочення відбувається у 2023-2024 році, близько -2,12% може свідчити про початок стабілізації освітньої системи та адаптацію до воєнних умов. У 2024-2025 році відбувається незначне прискорення скорочення -3,23, що є тривалим наслідком війни та масової внутрішньої і зовнішньої міграції населення.

Таблиця 1 – Динаміка кількості закладів середньої освіти за період 2019-2025, враховуючи дані з ДССУ [1]

Навчальний рік	Кількість закладів	Зміна до попереднього року, одиниць	Темп приросту, %
2019-2020	15 194	-	-
2021-2022	13 991	-1 203	-7,92%
2022-2023	12 976	-1 015	-7,26%
2023-2024	12 701	-275	-2,12%
2024-2025	12 291	-410	-3,23%

Наступним об'єктом дослідження є кількість учнів у закладах середньої освіти (табл.2).

Таблиця 2 - Динаміка кількості учнів у закладах середньої освіти у 2019-2025 навчальних роках (за даними ДССУ [2])

Навчальний рік	Кількість учнів	Зміна відповідно до попереднього року	Темп приросту, %
2019-2020	4 138 466	-	-
2021-2022	4 230 358	+ 91 892	+2,22%
2022-2023	4 041 976	- 188 382	- 4,45%
2023-2024	3 906 174	- 135 802	- 3,36%
2024-2025	3 743 887	- 162 287	- 4,15%

Виходячи з цього маємо графік кількості учнів у закладах середньої освіти (рис. 1).

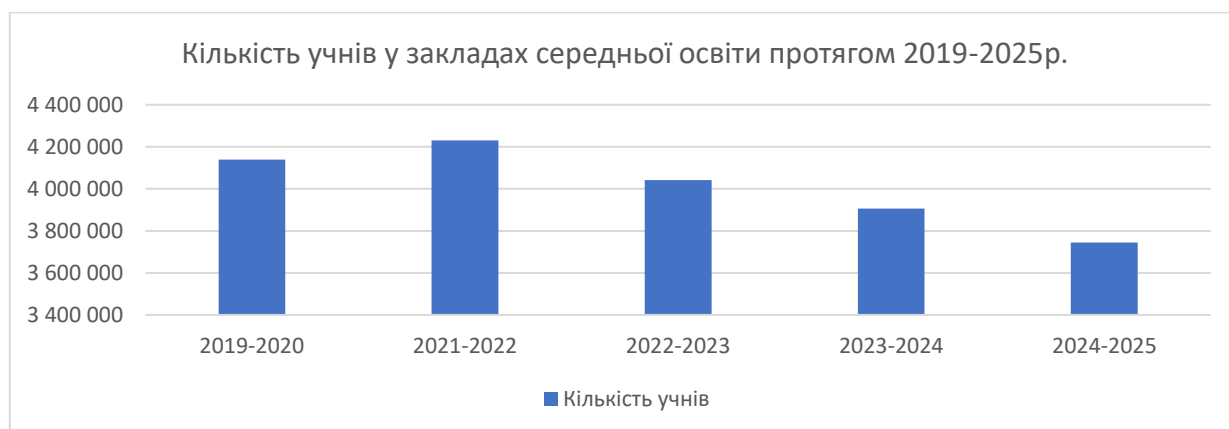

Рисунок 1 – Динаміка кількості учнів у закладах середньої освіти в 2019-2025

Отже, можна зазначити незначне зростання у період 2019-2022 роках, близько +91 892 осіб або +2,22% від початкової кількості учнів було зараховано до закладів середньої освіти. У період 2022-2023 років ми спостерігаємо різке падіння майже на 4,45%, тобто – 188 382 осіб, що безпосередньо пов'язано з масовою міграцією внаслідок повномасштабної агресії. У наступні роки відбувається стабільне щорічне скорочення учнів на 3-4%. Загалом, з моменту повномасштабної війни кількість учнів у школах скоротилася на 11,5%.

Змін зазнав також педагогічний склад освітньої системи, внаслідок скорочення шкіл більша частина вчителів вимушені були залишитись без основного виду своєї діяльності – вчителювання. Загалом, з початку повномасштабного вторгнення кількість вчителів скоротилася близько на 12,4%.

Аналіз показників динаміки кількості закладів вищої освіти наведено в табл. 3.

Таблиця 3 – Динаміка кількості закладів вищої освіти у 2020-2025 навчальних років (за даними ДССУ [3])

Навчальний рік	Кількість закладів	Зміна до попереднього року, одиниць	Темп приросту, %
2020-2021	512	-	-
2021-2022	386	-126	-24,61%
2022-2023	347	-39	-10,10%
2023-2024	314	-33	-9,51%
2024-2025	314	0	0,00%

Різне скорочення майже на -24,61% відбувається в період 2021/2022 року, насамперед вплив військових дій та пандемії. Наступні темпи скорочення значно уповільнилися у наступні роки, до -9%,-10%, що свідчить про початок стабілізації. Повноцінна стабілізація відбувається в період 2024/2025 року, де темп приросту становить 0%. Загалом за всі 4 роки кількість закладів вищої освіти скоротилася з 512 до 314, що становить близько 198 закладів або -38,67% від початкової кількості.

Згідно даним ДССУ кількість здобувачів ЗВО також суттєво зменшується, що відображається в наступній таблиці 4.

Таблиця 4 – Динаміка кількості здобувачів у ЗВО у 2020-2025 навчальних роках (за даними ДССУ [4])

Навчальний рік	Кількість здобувачів	Зміни до попереднього року, осіб	Темп приросту, %
2020-2021	1 141 889	-	-
2021-2022	1 046 669	- 95 220	- 8,34%
2023-2023	1 053 770	+ 7 101	+ 0,68%
2023-2024	1 148 658	+ 94 888	+ 9,00%
2024-2025	956 407	- 192 251	- 16,74%

Відтак, маємо такий графік кількості здобувачів у ЗВО у 2020-2025 роках (рис. 2). Як бачимо, спостерігається різке падіння у 2021-2022 році, близько -8,34% або 95 220 осіб, що є наслідком війни та пандемії. У 2022-2023 роках відбувається незначне відновлення у вигляді +0,68% або 7 101 осіб, освітня система набуває адаптаційного характеру щодо воєнних умов. Період з 2023 по 2024 характеризується значним зростанням близько +9,00% або 94 888 осіб, процес вступної кампанії починає стабілізуватись у порівнянні з 2020-2021 роком. Вже у період з 2024 по 2025 рік відбувається катастрофічне падіння, майже на 192 251 осіб менше, що становить -16,74% темпу приросту, найбільше скорочення за весь період. що пов'язане з багатьма факторами.

Рисунок 2 – Кількість здобувачів у ЗВО в 2020-2025 навчальних роках

Отже, проаналізувавши статистичні дані можна відокремити ключові пункти задля більш широкого розуміння того, як війна вплинула на освітню систему, на учнів та вчителів, на скорочення закладів освіти. Система освіти втратила майже 20% шкіл та 39% ЗВО, а кількість учнів у школах скоротилась на 11,5%, здобувачів у ЗВО на 16,7% лише за 2024-2025 рік. Освітня система втратила понад 12% вчителів, що створює загрозу для якості освіти. Нестабільність у ЗВО свідчить про відсутність стійкості та передбачуваності в їх роботі, внаслідок міграції та воєнних дій, що ускладнює довгострокове планування, різкі коливання починаються від -8,34% до +9,00%, і знову падають до -16,74%. Задля подальшого функціонування освіти держава має розробити політику, яка буде спрямована не на лише відбудову інфраструктури, але й на залучення та закріплення педагогічних кадрів, стимулювання у поверненні учнів та студентів та інтеграцію онлайн навчання у постійну освітню практику.

Список використаних джерел

14. Державна служба статистики України, «Демографічна та соціальна статистика / Освіта», «Загальна середня освіта в Україні»,

«Заклади середньої освіти за період 2019-2025», URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

15. Державна служба статистики України, «Демографічна та соціальна статистика / Освіта», «Загальна середня освіта в Україні», «Кількість учнів за період 2019-2025», URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

16. Державна служба статистики України, «Демографічна та соціальна статистика / Освіта», «Вища та фахова передвища освіта в Україні» «Кількість закладів вищої освіти за період 2020-2025», URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

17. Державна служба статистики України, «Демографічна та соціальна статистика / Освіта», «Вища та фахова передвища освіта в Україні», «Кількість студентів у ЗВО за період 2020-2025», URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.